

הסכמי שביתת הנשק

— היבטים משפטיים

שבתאי רוזן*

יש כמה דרכים לשים קץ למעשי אלימות בעת מלחמה (להוציא כניעה ללא תנאי, נוסח 1945) — הפוגה, הפסקת אש, ומעל לכל שביתת נשק. ההבדלים ביניהן מבצעיים ומדיניים. עד לאחר מלחמת העולם השנייה, היה משותף לכולן אופיון הצבאי, והעובדה שבדרך כלל הוכתבו ע"י הצד המנצח (למעט הפוגה מקומית, שנעשית בין מפקדיים למטרות ולזמן מוגבלים). תפיסה מדינית-צבאית זו מצאה את ביטויה המשפטי בסעיפים 36—41 של התקנות הנספחות לאמנת האג הרביעית משנת 1907 בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה.¹ לפי התפיסה הזאת, הסכמים, ואפילו שביתת נשק כללית (כמו זו של 11.11.18, או אלו שהפסיקו את מעשי הלחימה במלחמת העולם השנייה), אינם שמים לבשעצמם קץ למצב של מלחמה. לכך נדרש חוזה שלום.

פעמים מספר במשך מלחמת העצמאות קראה מועצת הביטחון לצדדים, שיוסכימו להפוגה, או להפסקת אש כללית. יעילות הקריאות האלו הייתה מוגבלת. אפילו "ההפוגה השנייה" (מאמצע יולי 1948) הייתה רעועה, בעיקר בגלל ובחזית המצרית. מספטמבר 1948 חיפשו המעצמות וראשי האו"ם אחר דרכים להשיג דבר מוצק יותר, שיהיה מקובל על הצדדים ויחתם ע"י הממשלות הנוגעות בדבר (לאחר מכן, המושג הזה הובהר, ומובנו צומצם לישראל ולארבע שכנותיה), וישאב אפוא את כוחו המחייב לא מהיענות לקריאות מטעם מועצת הביטחון, אלא מהס-

כמתן המפורשת, המבוטאת חגיגית, של הממשלות.

ביטוי ראשון לקו המחשבה הזה אפשר למצוא בהחלטת מועצת הביטחון מ-4.11.48 — בעקבות מבצע "יואב" (עשר המכות). ההחלטה דרשה מישראל לחזור לקווים, שהחזיקה לפני המבצע, והזמינה את ישראל ומצרים להגיע לידי הסכם על קווי הפוגה קבועים ועל אזורים מפורזים, או מנטרלים, לפי בחירתן. בהעדר הסכמה כזאת, ייקבעו הקווים ע"י המתווך-בפועל, האמריקני ד"ר ראלף באנץ' (Ralph Bunche), שהחליף את הרון השוודי פולקה ברנאדוט, לאחר מותו. אך במצב הצבאי הניזל בכל החזיתות ההחלטה לא הספיקה, ואחרי התדרדרות נוספת במצב הכללי קבעה מועצת הביטחון (16.11.48), שעל-מנת להסיר את האיום מעל השלום בא"י ולהקל את המעבר מההפוגה לשלום-של-קבע בא"י, תיקבע שביתת נשק בכל הגזרות בא"י. נקבע אפוא בדרג מדיני בכיר, שיש לחתור למשטר של שביתת נשק כללית בכל א"י. אחרי מבצעים צבאיים נוספים (בעיקר, מבצע "חורב" נגד המצרים בדצמבר 1948) החליטה ממשלת מצרים להיענות לקריאה של מועצת הביטחון, והמו"מ נפתח באי רודוס ב-13.1.49.² המו"מ נמשך עד 24.2.49. בעקבות מצרים, גם שאר המדינות הערביות הגובלות הסכימו להיכנס למו"מ. המו"מ עם לבנון התנהל בראש-ההקרה (28.2.49—23.3.49); המו"מ עם ירדן — ברודוס (4.3.49—3.4.49); ועם סוריה — בגבעה 232 ליד מחניים (5.4.49—20.7.49). ראוי להדגיש, כי התקיימו ארבע ועידות נפרדות, עם כל אחת מהמדינות שלחמו. ירדן הוסמכה לייצג את עיראק, שכוחותיה נלחמו לצד

הכוחות הירדניים. בהסכמת הצדדים, ד"ר באנץ' ישב ראש בוועידות עם מצרים וירדן, וסגנו, ד"ר אנרי ויגיה (Henri Vigier) מצרפת (פקיד ותיק של חבר הלאומים, שעבר לאו"ם) ישב ראש בוועידות עם לבנון וסוריה. מלבד המו"מ הישיר בין הממשלות, הייתה פעילות רבה במקומות אחרים, לרבות במרכז האו"ם באמצעות המזכ"ל טריגוה לי (Trygve Lie), כשמי-משלת ארה"ב מאחורי הפרגוד. בהיות כל מו"מ דו-צדדי, אפשר היה להגבילו לבעיות דו-צדדיות, ולא לערבב בו עניינים אחרים (כפי שעשתה בטעות ועדת הפיוס לא"י, שעמדה על כך שכל מדינות ערב ייחשבו "צד" וישראל "צד" שני. הגישה הבטיחה את כישלון מאמציה, שמטרתם הייתה להביא להסדרי שלום של קבע.

ההסכמים

ההסכמים עצמם נחלקים לשניים. חלק אחד עוסק בכינון שביתת הנשק, אופייה הזמני, והקשר בין ההסכם להחלטות של מועצת הביטחון בנושא. נוסח ההסכמים, כמעט זהה. החלק השני עוסק בהיבטים הצבאיים, לרבות התוויית קו שביתת הנשק המוכר כ"קו הירוק", החלפת שבויי מלחמה, ופיקוח על ביצוע ההסכמים באמצעות ארבע ועדות מעורבות לשביתת הנשק, כשנציג ארגון האו"ם לפיקוח על ההפוגה (UNTSO) ישב ראש (בהסכמת הצדדים). בכל הסכם נאמר במפורש שהסכם שביתת הנשק נועד לשמש מעבר לשלום של קבע בא"י. לא הייתה כל כוונה, כי ההסכמים ישמשו חווי שלום זעירים לטווח ארוך. הכל סברו, כי ועדת הפיוס תביא לשלום של קבע תוך פרק זמן המתקבל על הדעת.

המשלחות הורכבו מאזרחים ומאנשי צבא — כשכתבי ההרשאה שלהן יצאו מטעם הממשלה. זו כביכול נקודה פרוטור קולארית, אך יש לה משמעות מדינית חשובה: מכאן, שאין לראות את ההסכם מים כשווי-מעמד להסכמי שביתת הנשק שמלפני הקמת האו"ם, שנכפו ע"י הדרג

2. על המו"מ להסכמי שביתת הנשק, ראה: מדינת ישראל, גנך המדינה, תעודות למדיניות החוץ של מדינת ישראל, כרך שלישי, שיחות שביתת הנשק עם מדינות ערב, דצמבר 1948 — יולי 1949, ירושלים, תשמ"ג—1983 (ערכה ימימה רוזנטל).

* משפטן, היה חבר במשלחת הישראלית לשיחות על שביתת הנשק.
1. צה"ל, קובץ אמנות בדינו מלחמה, מפקדת פצ"ר, תשל"ב—1972.

החתימה ברודוס. סא"ל משה דיין חותם בשם צה"ל. מחבר המאמר - שני מימין

שביתת הנשק) נקבעו בהסכמי ההפוגה הרבים שאפיינו את המלחמה בזירה הזו, כולל ההסדרים המיוחדים עבור ירושלים. רבת-עמון תבעה לקבל בחזרה את לוד ורמלה, וישראל דרשה את ואדי ערה (בקעת עירון) והסדרים לגבי ירושלים, בעיקר גישה חופשית לכותל המערבי, להר הזיתים ולהר הצופים (שנשאר כל הזמן בידי ישראל, למרות שנותק הקשר היבשתי בין הר הצופים והשכונות היהודיות של העיר). בהסכם מדובר על הסדרים עקרוניים, אולם הם לא מומשו מעולם, והדברים מצאו פתרון רק אחרי מלחמת ששת הימים. במקביל למו"מ שהתנהל בין המשלחות ברודוס, התקיים מו"מ ישיר בין נציגים ישראלים רמי מעלה למלך עבדאללה. למעשה, העקרונית נקבעו בהסכם שהושג בארמון שונה (31.3.49) ותוכנו שולב בהסכם לשביתת הנשק עצמו.

הסיבוכים במו"מ עם לבנון נבעו משתי עובדות: החזקת הכפרים הלבנוניים, שנכבשו במבצע "חירם", והמובלעת

היו סימן נוסף, שמצרים עדיין לא הכירה בנגב כחלק בלתי נפרד של מדינת ישראל. המו"מ כמעט שהתפוצץ לא אחת בגלל תביעות אלו. אך לבסוף המצרים ויתרו עליהן, ונשארו רק כשבידיהם רצועת עזה, המאוכלסת בצפיפות בערבים³, לא זו בלבד, אלא חלוקת הקו לאורך הגבול עם מצרים לחזית המערבית, שההסכם עם מצרים חל עליה, והחזית המזרחית שנותרה למו"מ העתידי עם ירדן, הניחה יסוד למבצע "עובדה" (כיבוש אילת). הענף יינים הסתבכו בגלל "כיס פלוגיה", שבו החזיקו מעמד כוחות מצריים, למרות המאמצים של צה"ל להכניעם. לבסוף, הוסכם, שעם חתימת ההסכם יורשו הכורחות המצריים לצאת מההסגר בסדר צבאי מקובל.

המו"מ עם עבר-הירדן היה מסובך במיוחד, כיוון שהקווים הקדמיים (שעליהם היה צריך להשתית את קווי

הצבאי, ההסכמים עצמם נחתמו, מטעם ישראל ולבנון, ע"י נציגים אזרחיים וצבאיים, בשם ממשלותיהם (ולא בשם הכורחות המזוינים בלבד). מצרים, ירדן וסוריה העדיפו שבשם ממשלותיהן יחתמו נציגים צבאיים בלבד.

הנקודה המרכזית בגישה של ד"ר באנץ' הייתה, שאין מנצח ואין מנוצח; הצדדים נפגשו במעמד שווה. לכן, לא הייתה כל "הכתבה", או כפייה, אלא תוצאה של מו"מ חופשי ביניהם.

המו"מ עם מצרים הסתבך כיוון שהיה מבוסס על שתי החלטות, סותרות בדיעבד, של מועצת הביטחון (מהארבעה ומהששה-עשר בנובמבר 1948). מצרים דרשה, שההחלטה מהארבעה בנובמבר תבוצע במלואה. פירוש הדבר - נסיגה ישראלית משטחי הנגב ששוחררו במבצע עים האחרונים והחזרת השליטה המצרית על באר-שבע. בנוסף, תבעו המצרים, כי הנגב המזרחי והנגב המערבי, דרומה מציר פלוגיה - מגידל (כעת פלוגות - אשקלון), יוכרו שטח הפקר, הדרישות

3. ביקור הנשיא אנואר סאדאת בבאר-שבע ב-27.5.79 סימלית תורו סופי של מצרים על תביעה זו.

חברי המשלחת במטוס, שהביא להם ציוד ועיתונים, וכונה במיהם "מטוס החלב". מימין לשמאל — משה ריון, שבתאיריון וראובן שילוח

חברי המשלחת עוברים בשדה מוקשים אל השיחות בראש הנקרה — מארכיון ריון

שכבשו הסורים במלחמת העצמאות ליד משמר הירדן. ישראל רצתה לקשור את נסיגתה מהכפרים הלבנוניים בנסיגה סורית ממשמר הירדן. הדרישה לא זכתה לאוון קשבת, וישראל נאלצה לסגת מהשטח הלבנוני ללא הבטחות ברורות לגבי נסיגה סורית (בהיבט זה של המו"מ על הסכמי שביתת הנשק בצפון אפשר לראות משורשי משבר לבנון דהיום).

הבעיה הגדולה במו"מ עם סוריה שור- שיה בהיסטוריה של הגבול הצפוני מימי המנדט. גבול זה נקבע בשנים 1922 – 1923 (ע"י הבריטים והצרפתים). בין השאר, נועד להבטיח שקו המים מנחל דן אל שפך הירדן, לרבות הכנרת כולה, יימצא בתוך גבולות א"י. סירובה של ישראל לחתום על הסכם שיתיר לסורים להימצא מערבה מזה ואירצונה של סוריה להכיר בגבול הזה הביאו למצב של תיקו, שתורץ בפשרה: הסורים נסוגו וצה"ל לא התקדם. במקומו הוצבו כוחות משטרה ישראלים בלבד, והגבול המנר-טורי יוכר כקו שביתת נשק. הפשרה יצרה אזור מפורז בין הקו הקדמי הישראלי והג-בול, שאליו צורפו עין-גב ודרדרה (כעת אשמורה). ההסדר, שנקבע כהוראת-שעה (כאמור), לזמן קצר בלבד, עד להשגת שלום של קבע, הפך במרוצת הזמן מקור לחיכוכים רציניים בין שתי המדינות. ההסכם עצמו פתח את הדרך לביצוע תכנית המוביל הארצי, שהסורים השקיעו מאמצים רבים למונעה. גם המצב הזה נמשך עד מלחמת ששת הימים.

בכל הסכם נקבעו סידורי פיקוח על ביצועו – כאמור, באמצעות ועדות שביתת הנשק. בכל אחת היו נציגים משני הצדדים וי"ר מהא"ם. לפי ההסכמים, היה על הוועדות לנסות ולסכם דיוניהן באחדות דעות (כנהוג, ביחסים בין-לאומיים), וניתנה ליו"ר זכות הכרעה לעת הצורך וכיוצא מהכלל. כך פעלו הוועדות בשנתן הראשונה. אולם, לאחר מכן כמעט הכל הוכרע ע"י היו"ר, והדו"חות, שהוגשו למועצת הביטחון, ציינו את מספר ההאשמות ומספר "ההרשעות" שכל צד ספג, כאילו מדובר במשחק כדור-יד. במבט לאחור, נראה כי ההסדר נבע מאמון-יתר בהגינות היו"ר. למעשה, בהיותם קציני צבא, היו"רים לא היו מסוג-לים לשמש "שופטים" בין מדינה לרעותה. ראוי לציין, שבחזרה השלום עם מצרים לא חזרו על השיטה הזו, אלא ימצו את השיטה המסורתית בין מדינות ריבוניות – ועדה דו-צדדית, הצריכה להגיע לתמימות-דעים.

בכל הסכם נמצא סעיף הקובע, כי:

"הצדדים מכירים כי שום... תנאי מתנאי ההסכם הזה לא יחרוץ בשום פנים מראש את זכויר תיו, תביעותיו ועמדותיו של כל אחד מהצדדים ביישובה הסופי של שאלת ארץ ישראל בדרך שלום, באשר תנאי הסכם זה נקבעים מתוך שיקולים צבאיים בלבד."

הוראה זו משקפת את סעיף 40 של מגילת הא"ם, שעליו הושתתה ההחלטה של מועצת הביטחון מ-16.11.48, לאמור: "כדי למנוע... החמרה במצב, רשאית מועצת הביטחון... לתבוע מהצדדים הנוגעים בדבר שיצייתו להוראות שעה, כפי שתמצא לנחוץ, או לרצוי. הוראות שעה אלו לא יהיה בכוחן לפגוע בזכויר תיהם, בתביעותיהם, או במעמדם של הצדדים הנוגעים בדבר. אם הצדדים לא יצייתו להוראות שעה אלו, תתן מועצת הביטחון את דעתה על כך כיאות."

החלטת מועצת הביטחון כינתה את המאמצים להגיע להסכמה על שביתת נשק "הוראת שעה במובן של סעיף 40 של המגילה."

מההיבט המשפטי מתמקד העניין במה שנקרא, בהחלטת מועצת הביטחון ובהס-כמים עצמם, "קו שביתת הנשק" ("Armistice demarcation line"). בדרך כלל, זה הגבול המנדטורי עם סוריה, לבנון ומצרים (למעט רצועת עזה) והגבול הפנימי בין א"י המערבית וא"י המזרחית (אם כי לא כל הקו הפנימי בא"י תוחם, בעיקר בערבה, דרומה מים המלח). היוצאים מן הכלל היו שניים: רצועת עזה, שנשארה תחת ממשל צבאי מצרי עד למלחמת ששת הימים (מלבד תקופה קצרה במלחמת "קדש"), והבליטה הגדולה ביהודה ושומרון, הידועה בעולם כ"גדה המערבית" [של הירדן] שסופחה לממלכה של עבדאללה בשנת 1950, בני-גוד להחלטות של הליגה הערבית. בהסכמי שביתת נשק במאה הקודמת היה מקובל לקבוע קווים כאלה, אך כאמור הסכמים כאלה נעשו בתנאים שונים לגמרי מהתנאים, שבהם נעשו הסכמי 1949. כתוצאה מכך, עצם המושג "קו שביתת נשק" לבש צורה חדשה, וכנראה נהפך למונח מדיני-משפטי בעל משמעות מתחדשת. החידוש משתקף בשתי החל-טות עקרוניות, מאוחרות, של עצרת הא"ם. הראשונה – החלטה 2625 (24.10.70) המכונה "הצהרה בדבר העק-רונות של המשפט הבין-לאומי הנוגעים ליחסים דיפלומטיים ולשיתוף פעולה בין

המדינות, בהתאם למגילת הא"ם". בהחלטה זו, פרי של מו"מ מסובך וארוך, שהתנהלה במסגרת העצרת הכללית של הא"ם שנים רבות, נאמר במפורש, כי "חובה על כל מדינה להימנע מהאיום או השימוש בכוח על-מנת לפגוע [violate] בקווי תיחום בין-לאומיים, כגון קו שביתת נשק, שנקבעו באמצעות הסכם בין-לאומי, או על יסוד הסכם בין-לאומי שהיא קשורה עמו כצד, או אשר היא חייבת לכבד אותו מכל טעם אחר." השנייה – החלטה 3314 (14.12.74) על ההגדרה של המושג "תוקפנות", ובה נמצא בין השאר אישור מחודש להחלטה הקודמת והוספה עליה. החלטות אלו משלימות את המסקנות הישראליות מנוסח הסכמי שביתת הנשק: מבחינה מדינית-משפטית (בין-לאומית ופנימית), קווי שביתת נשק, כגבולות ממש, מגדירים את השטח היבשתי ואת המרחב האווירי הנתונים למרות המדינה. עם זאת, הקווים הם ארעיים, בדומה להסכמים עצמם, עד שיוחלפו בהסדרים קבועים, והקווים עצמם יהפכו לגבולות מוכרים לכל דבר. וכך, אמנם, קרה בחזרה השלום עם מצרים ב-26.3.79 הקובע בעניין זה:

"הגבול הקבוע בין מצרים ובין ישראל הוא הגבול הב"ל המוכר בין מצרים ובין מה שהייתה א"י המנדטורית... בלי שיהא בכך משום קביעה מוקדמת כלשהי בסוגיית מעמדה של רצועת עזה. הצדדים מכירים בגבול זה כאסור בפגיעה. כל אחד יכבד את שלמותו הטריטוריאלית של זולתו, לרבות מימי החופים והמרחב האווירי שלו."

אולם, כמעט מראשית, נתגלעו הבדלי תפיסה תהומיים בין ישראל למצרים על מהותו היסודית של הסכם שביתת-נשק. ישראל נטתה לגרוס, שמגילת הא"ם הכניסה שינויים בסיסיים בכל מערכת המשפט הבין-לאומי; וביניהם – איסור מוחלט על מלחמה⁴ כצורה מותרת של יחסים בין מדינות, שלא לפי המגילה עצמה. לכן, הסכם שביתת נשק, (הנעשה בהיענות לקריאה של מועצת הביטחון על יסוד סעיף 40 למגילת הא"ם) אין דינו כהסכמי שביתת נשק של השנים 1914 – 1944 (שהיו רק שלב לקראת הסיום הרשמי של מלחמה מותרת) אלא

4. למושג "מלחמה" יש תוכן משפטי ומשמעות משפטית, שאינם קשורים למעשה בקיומן של פער לוח מלחמה או אלימות ביחסים בין שתי המדינות. לא כאן המקום להאריך את הדיבור על סוגיה מסובכת זו.

משלחת ישראל לפני מלונה ברודוס — מארכיון ריון

זה יצור משפטי ומדיני חדש, מעין "אקד-מות" לשלום, במסגרת דיני שלום ולא במסגרת דיני מלחמה. אחרת גרסו משפט-נים מצריים וערביים. הם דחו את נקודת המוצא (שמגילת האו"ם חוללה מהפכה במערכת המשפטית הכללית), וטענו, שיש לברוק כל הסכם לשביתת נשק במסגרת דיני מלחמה המקובלים, ולאור התקדימים בעיקר של בעלות הברית המנצחות בשתי מלחמות העולם.

ויכוח זה לא היה דברים בעלמא. הצד המעשי שלו התבלט בין השאר בוויכוחים אינ-סופיים על הזכות של מצרים למנוע שיט ישראלי בתעלת סואץ למרות הור-אות של ההסכם ולמרות ההוראות של אמנת קושטא משנת 1888 בדבר חופש השיט בתעלת סואץ⁵, במצר טיראן ובמפרץ שלמה (עקבה). אמנם, בהחלטה מיום 1.9.51 דחתה מועצת הביטחון את הטענות המצריות לגופן, אך מבלי לקבוע עמדה חד-משמעית לגבי הפלוגתא הרע-יונית. הבדלי השקפה אלה היו יסודיים, ונמשכו כל זמן שהסכמי שביתת הנשק היו בתוקף. ללא ספק, הם היו גורם להעדר התקדמות לקראת שלום של קבע בא"י, ומוטטו את כל משטר שביתת הנשק. לפעמים, נדמה עתה, כי קיימים הבדלי השקפה מקבילים לגבי מהותו של השלום בין ישראל ומצרים; וכשם שבי-מינו מרבים לדבר על "שלום בהקפאה עמוקה", כך אפשר לדבר על שביתת הנשק, אשר אחרי התנופה שהביאה לעשייתה, הוכנסה אף היא להקפאה עמוקה, ולכך היו תוצאות מרחיקות-לכת ומסוכנות ביותר לאזור ולשלום העולם כולו. שהרי, אין ספק שמלחמת ששת

הימים וכל הבא בעקבותיה היו תולדה מהקפאת התנופה המקורית, שהביאה להסכמי שביתת הנשק, ומהגרסה הער-בית, שיש לראותם כשלב במלחמה נגד ישראל, ולא כשלב לקראת השגת שלום. כאמור, בעיני אלה שניהלו את המו"מ בשנת 1949 היה מובן שההסכמים נועדו להתקיים זמן מוגבל — עד שיוחלפו בהסדרים קבועים אחרים. אין ספק, שאילו חזו שההסכמים יתארכו ללא הגבלת זמן, היו מנסחים אותם אחרת. יש להניח, שמשלחת ישראל לוועידה עם מצרים לא הייתה מותירה את שאלת חופש השיט בתעלה (שהיה אף אז עניין מרכזי ועליו הגיעו המשלחות להבנה) ללא אזכור מפורש יותר בכתובים.

ההקשר הבין-לאומי

המו"מ לא התקיים בחלל ריק, אלא בהקשר מדיני מסובך ביותר. מבלי להת-ייחס למצב הפנימי בישראל גופא, הרקע הבין-לאומי הכללי התמקד במאמצי ישראל להתקבל לחברה הבין-לאומית, להשיג "הכרה" על מישור של יחסים דו-צדדיים עם שאר מדינות העולם, ולהי-תקבל כחברה באו"ם עצמו. הניסיון הראשון של ישראל להתקבל לאו"ם נכשל, כשבמועצת הביטחון לא היה הרוב הדרוש למען המלצה חיובית לעצרת (17.12.48). הפנייה חודשה ב-24.2.49, יום חתימת ראשון ההסכמים עם מצרים. ב-4.3.49, יום פתיחת הוועידה עם ירדן, הושג הרוב הדרוש במועצה, והעניין הועבר לעצרת. ישראל התקבלה לבסוף לארגון רק ב-11.5.49, אחרי חתימת ההסכמים עם לבנון וירדן (שלא הייתה חברה באו"ם), ואחרי שהוסכם עם סוריה לאשר מחדש את הפסקת האש שהייתה קיימת בחזית הסורית ולפתוח במו"מ לגופם של העניינים. ההתפתחויות בזירת המו"מ על הסכמי שביתת הנשק הביאו לשיפור ניכר במעמדה הבין-לאומי של ישראל בכלל, וביחסיה עם ממשלת ארה"ב בפרט. עבור ישראל, ההסכמים היו איפוא לא רק מבצע צבאי, אלא גם מבצע מדיני בעל חשיבות עליונה במאמ-צים לקראת התגבשותה של המדינה, במישור הפנימי, כמו במישור הבין-לאומי.

אחרי גמר המו"מ עם סוריה הגיש ד"ר באנץ' דו"ח מסכם למועצת הביטחון (אשר עקבה בעירנות אחרי כל המו"מ מראשיתו). המועצה קיימה דיון מעמיק על המצב החדש במזרח התיכון, וסיכמה את עמדתה בהחלטה (11.8.49), שבה רשמה לפנייה בסיפוק את גמר המו"מ;

הביעה את תקוותה, שהממשלות הנוג-עות בדבר יתמידו במאמציהן להגיע להסכמה סופית על כל השאלות התלויות ביניהן; והסכימה שהאו"ם ימלא את התפקידים שההסכמים ביקשו להטיל עליו בקשר לפעולת הוועדות לשביתת הנשק. ההחלטה קבעה, שההסכמים מחליפים את ההפוגה, שנקבעה בהחל-טות שונות של המועצה משנת 1948, ואישרה מחדש את הצו הכללי על ההפוגה מיום 15.7.48 ("ההפוגה השנייה") — עד להשגת השלום הסופי (בריעבד, התבטלה החלטה זו במלחמת ששת הימים). כתוצאה מכך, כל המנגנון שהוקם ע"י האו"ם לפיקוח על ההפוגה — מנגנון שפעל באופן עצמאי והיה כפוף למועצת הביטחון בלבד — המשיך להת-קיים בשינוי אדרת כמנגנון לפיקוח על הסכמי שביתת הנשק, הכפוף גם למדינות הקשורות להסכם זה או אחר. הדבר גרם לכפילות — לפעמים מוזרה — והפך במהרה למקור לאי-הבנות ואפילו לחיכור-כים עם האו"ם. בעיני רבים, גם שינוי התפקיד של ועדות שביתת הנשק למעין בית משפט שלום, עם מועצת הביטחון כערכאה לערעור, גרם להתמוטטות של משטר שביתת הנשק. ההתמוטטות התחילה בשנת 1956, והגיעה לקצה בשנת 1967, כשבאו הסידורים החדשים אחרי מלחמת ששת הימים.

ד"ר באנץ', שמילא תפקיד מרכזי בכל המבצע הזה, הוכתר לאחר מכן בפרס נובל לשלום, והאישי היה ראוי לכבוד זה. ראש ממשלת ישראל דאז, דוד בן-גוריון, רשם ביומן המלחמה שלו ב-24.2.49: "נחתם היום הסכם שביתת-נשק עם המצרים. אחרי הקמת המדינה ונצחוננו תיה בשדה-הקרב זהו המאורע הגדול של שנת הגדולות והנצחונות".

5. ספר החוזים למזרח התיכון, מערכת, תשט"ז — 1956, ע' 231.